

AKADEMSKI GLAS

INFORMATIVNO STROKOVNI LIST

Izhaja vsak teden. — Mesečna naročnina za akademike 5 Din, za vse druge 6 Din. Za inozemstvo 10 Din. Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 16. — Ček. račun: Ljubljana štev. 16.465.

Naš problem

V predzadnji številki »Akad. G.« je mimogrede odprl prof. dr. Milan Vidmar zelo pereče vprašanje, vprašanje, ki nas je vse težilo, četudi se ga nismo vselej prav jasno zavedali. Delikatno vprašanje je to, ki si ga skušamo sami z molkom prikriti, medtem ko ga z mnogih, tudi nelegitimiranih strani rešujejo pavšalno, kakor se tako važen problem ne bi smel reševati. Je to naš problem. Zato smo v prvi vrsti dolžni sami spregovoriti in povedati svoje mnenje. »Kruta resnica je, da je naša akademska mladina bolna...« nam je moral povedati naš g. profesor.

Ali je opravičljiva ta težka obdolžitev? Pa ne samo ta. Saj je akademik danes takorekoč tarča upravičene in neupravičene kritike iz vseh strani. In še je vprašanje, ali naj bo to znamenje neke krize akademstva, ali pa je problem le zgolj videz, za katerim ne tiči ničesar realnega?

Predvsem je jasno, da ta problem ni videz ampak resnični problem, ki nujno zahteva resnega uvaževanja, pametne rešitve in izvestnega pozitivnega dela v smislu rešitve. Bolezni akademstva ne bomo, ja celo ne smemo tajiti; vendar je pa ne smemo videti, kjer je ni.

Svetovna zgodovina, politika, gospodarstvo in končno mentaliteta so doživljale v vseh dobah organičen razvoj, ki ga skozi skozi karakterizira neka harmonija, ali bolje rečeno, neko ravnovesje v dinamiki evolucij. Sicer opazamo nihanja iz ekstreme v ekstrem, toda vedno kontinuirno in v časovnih razdobjih, ki jih zahteva razvoj, ako naj bo še organičen. Celo evolucije regresivnega značaja ne pomenijo rušenje harmonije teh sekularnih oscilacij. Vojna in povojna doba pomeni v tem oziru hreščečo diskrepanco, ki se nujno prikazuje kaotično. Vse, kar je bilo trdnega, se maje; tezo pobija antiteza; kar je bilo svetega, je brez vrednosti in mesto tega vstajajo nove vrednote. Politika, gospodarstvo, miselnost, vse to je vrženo iz starih temeljev in negotovo, plaho tipanje išče novih. Kako se orijentirati? Kje je rešitev? Kaj je bolj naravnega, kakor da je tudi akademika in predvsem akademika zajel ta val skepse, tavanja in iskanja; zakaj vsi mostovi nazaj v svet predvojne dobe so porušeni. To je psihološko logično utemeljeno dejstvo, ki ga ni mogoče utajiti.

V tej in samo v tej perspektivi je mogoče prav gledati današnjega akademika, samo v tej perspektivi soditi in obsojati. Vse kar gre preko in mimo tega dejstva moramo odklanjati kot neupravičeno in krivično.

V dejstvu, da današnji akademik išče, hlastno išče novih poti in oblik, četudi preko idealov starih, četudi pri tem tvega drzne poizkuse, v tem dejstvu pač ne bomo, ja ne ne smemo videti simptomov bolezni akademstva. Nasprotno. To dejstvo pomenja le zdravo reakcijo na nezdrave razmere. Ne le, da smemo dopuščati mladini teoretično razglabljanje vseh problemov politične, gospodarske in socialne narave, ampak moramo to od nje direktno zahtevati in to v imenu bodočnosti, ki pripada njej. Saj ji bo nekoč dana, da jo

kot amorfno maso po svoji vesti in pameti oblikuje v svojem bodočem poklicu in izven njega. Da bo to vršila na svoj čisto specifičen način, ki se bo morda temeljito razlikoval od prejšnjih je pač jasno in razumljivo. Vsaka doba prinaša nove probleme in stari izginjajo. V tej pripravi za bodočnost vidim sveto nalogo akademstva, ki zahteva več kakor strokovnega znanja, ki so ji altruizem, požrtvovalnost in plemenitost conditiones sine quibus non. Akademstvo je več kakor priprava na poklic. Vsaj moralo bi biti.

Akademik naj sodeluje pri vseh problemih političnega, gospodarskega in socialnega značaja. Ni to le želja, marveč direktna zahteva. Pustite tudi mladini inicijativo, zakaj tudi ona ima vse predpogoje pametnega presojanja najbolj perečih vprašanj. Vsi pokreti brez mladine in v prvi vrsti akademske mladine so že od vsega početka obsojeni na neuspeh, ker so brez vitalne sile in torej nena ravni. O tem nam ne govore papirnate teorije, ampak življenje. Jalove so celo trditve, da akademik danes nima iskristaliziranih nazorov, nima jasnega vpogleda v probleme, ki nastajajo. Taka sodba kaže le omejeno in ozkosrčno stališče, ki dopušča eno samo rešitev, veruje v eno samo — lastno idejo. Saj določuje in usmerja razvoj gospodarstva in politike premnogo faktorjev, da bi mogli verjeti v enoveljavno rešitev. Rešitev je več. Vprašanje je le, katera teh je boljša in časa primernejša.

In vendar je akademstvo tudi bolno. Bolno, ker je bolan svet, ker so patološke razmere iz katerih izhaja in v katerih živi. Splošna neorijentiranost in brezplodno iskanje vodi do utrujenosti in apatije, pogled v realno življenje pa v direktno antipatijo do vseh perečih problemov. Čemu naj mislimo, čemu rešujemo probleme, če je vse zgolj naivna teorija. Taka škodljiva miselnost se polašča marsikoga. In to naj bodo nosilci bodočnosti? In na žalost še več. Taka logika je rodila naravnost izrodke, ki so konsekvantno stopili korak naprej, oziraje se le na lastni egoizem. Akademstvo je le pot do kolikor mogoče dobrega kruha, zato akademska svoboda škodljiva. Tovariška kolegialnost — ako je v napoto sebičnim tendencam — puhla fraza. Idejna strpnost samo do mej, do katerih je brezplačna. Te ideje so pa ugodna tla za politično prostitucijo, katere morala je: služiti gospodarju, ki boljše plača.

Obsojamo vse take izrodke akademstva, vendar pa vidimo v njih deloma žrtve dobe, v koliko so pod vplivom zunanjih, izvenosebnih faktorjev. Ta obsodba velja po vsem tem in v prvi vrsti naši dobi.

Če je naša akademska mladina bolna, jo bomo pač zdravili. »Ozdraviti jo moramo za vsako ceno. Vsi, ki imamo dobro voljo...« je končal g. dr. M. Vidmar.

Preje pa hočemo pokazati še, kje so vzroki bolezni, vsaj glavni. Nočemo po metodah današnjega sveta simptomov, mi hočemo bolezni prijeti pri korenini.

—v—

Akcija za univerzitetno knjižnico je zborovala

Nabito polna je bila preteklo soboto zbornična dvorana na univerzi, ko je bil občni zbor »Akademske akcije za univerzitetno knjižnico«. Velika udeležba zlasti od strani naše akademske mladine nam je porok, da je misel in potreba univerzitetne knjižnice že zšla v kri in meso vseh, ki jim je pri srcu napredek naše univerze in z njim vred kulturna stopnja našega naroda. Povsem spontano je potekalo zborovanje, popolno soglasje je izzvenelo iz vseh govorov in pozdravov, vsa navzoča mladina je enoglasno manifestirala svojo zahtevo: Slovenska univerza mora dobiti svojo knjižnico.

Tudi lepo število profesorjev in docentov se je udeležilo zborovanja in poleg njih ravnatelj licejke dr. Šlebinger z vsem uradništvom.

Ob napovedani uri je otvoril zborovanje predsednik pripravljalnega odbora tov. Petre, ki je pozdravil zbor z naslednjimi besedami:

Spoštovani gospodje, tovariši in tovarišice!

Akademiki ljubljanske univerze organiziramo veliko akcijo za zgradbo univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Potreba po tej knjižnici je velika. Njen pomen bi bil mnogostranski.

Če je bila od 1848 do 1919 l. zahteva Slo-

vencev po lastni univerzi ena glavnih točk njihovega politično-prosvetnega programa, je težnja po izpopolnitvi te univerze ena glavnih kulturnih smernic naše generacije. Univerza je prvič združila na domačih tleh naše znanstvene delavce in s tem dobila možnost, da postane žarišče naše narodne kulture. Slovenci smo že dolge dobe dajali kljub svoji malostevilnosti sorazmerno dovolj znanstvenikov vsemu svetu. Morali so v svet zaradi naše narodne mladosti. Sedaj je čas, da ostajajo doma in delajo doma. Tu pa se jim morajo nuditi prilike in možnosti dela. Univerza brez velike, centralne in vsem dostopne knjižnice ne more dobro uspevati; danes se hranijo knjige, ki so pri študiju potrebne, raztresene deloma v drž. študijski knjižnici, deloma v seminarjskih in institutskih knjižnicah. Dostop do njih je često težaven. Akademik v Ljubljani nima mirnega mesta, kjer bi študiral. Na univerzi se stiskamo v premajhne in neprimerne prostore. Zato je knjižnica iz znanstvenih in socialnih ozirov nujno potrebna.

Z njeno zgraditvijo bi znatno narastlo naše narodno premoženje. Drž. študijska knjižnica v Ljubljani bi se morala proglasiti za univerzitetno in s tem bi se močno povečal dotok knjig in publikacij iz zunanjega sveta.

Akademska akcija za univerzitetno knjižnico, ki jo danes ustanovljamo, bo morala

razviti svoje delovanje v tri važne smeri. Ti cilji bodo doseženi, če se bomo vsi zbrali k tvornemu sodelovanju. Iz te prenapolnjene dvorane mora danes iziti veliki kulturni poziv Slovencev!

Govor tov. Petreta je zbudil v dvorani navdušeno pritrdjevanje.

Nato je tov. Ante Novak referiral o stanju drž. študijske biblioteke v Ljubljani.

Referat tovariša A. Novaka:

Da! Univerzitetna knjižnica nam je nujno potrebna. To nujnost izraža tudi stanje študijske knjižnice v Ljubljani, tako zvane licejke.

Zakaj? Na to vprašanje nam odgovarja ogled te najstarejše še obstoječe slovenske knjižnice:

Prostore ima v levem traktu v gimnaziji na Poljanah. V treh nadstropjih, razdeljenih na šest, je dvanajst prostorov, v katerih je nastanjena vsa imovina knjižnice, približno 250.000 izvodov. Te je nabrala licejka tekom 160 let svojega obstoja. Podedovala je skoro vse dragocene zbirke samostanov in privatnikov preteklih stoletij. Te dragocenosti, za katere jo marsikatera svetovna knjižnica zavidava, so spravljene v navadnih omarah, medtem, ko so v drugih bibliotekah spravljene v sigurne tresorje in tako, zavarovane proti vsem neugodam, ohranjene bodočnosti. V državni študijski biblioteki te dragocenosti in vsa druga imovina proti ognju sploh ni zavarovana.

Knjige, ki so natrpane po visokih regalih v dvanajstih magacinih so popolnoma nezavarovane proti neugodam — pa tudi tako so zapisane poginuti: teh prostorov se ne da dovolj zračiti, pomanjkanje zraka pa povzroča, da knjige v teku časa sprhne. Ker segajo police od stene do stene in so nadstropja razdeljena v dvoje etaž z ozkimi lesenimi desicami, se v velikih kaminih ne da kuriti, mraz pa tudi uničuje knjige. Časopisje, ki je spravljeno v visokih nepristopnih kupih na omarah po različnih prostorih, bo kmalu pogubljeno, ker ultravioletni žarki solne svetlobe porumene časopišni papir.

Elitni del knjižnice pa so katakombe. Ta ironični priimek so dobile kleti, po katerih je spravljeno predvsem časopisje, ki je nagrmadeno v ogromne gomile. Vlaga in z njo plesnoba in trohnoba uničujejo tu vse. Ob povodnjih jih poboža še voda sama.

Iz vsega tega vidimo, da ti prostori sploh niso za knjižnico, kaj šele za tako važno, kakor je le-ta.

Vse nedostatke prostorov, vso nemoderno ureditev bi še mogli preboleti, ako bi bilo za knjižnico dovolj prostora. Študijska knjižnica dobiva sedaj dolžnostne izvode vseh periodičnih izdaj naše države. To je stalen krepak narastek, ki je povzročil imobilnost velikega dela knjižnice in ki jo bo v kratkem tako natrpal, da bo knjižnica brez vsake praktične vrednosti.

In čitalnica? Ta ozka soba z dvema okni? — Komentar je, mislim odveč.

Osebjem knjižnice z agilnim in požrtvovalnim ravnateljem dr. Šlebingerjem na čelu se na vsó moč trudi, da bi knjižnica poslovala brezhibno.

Toda pomanjkanje prostorov, nezadostna ureditev, izpostavljenost ognju, vlagi, plesnobi, trohnobi, prhnjenju, pomanjkanje zraka itd. so take okolnosti, da tako brezhibno poslovanje onemogočajo.

Te razmere v študijski knjižnici govore za to, da je nujno, da se njo, ki de facto vrši že mnoge funkcije univerzitetne knjižnice, tudi de iure prizna za univerzitetno, da tako lahko stopi v mednarodno zvezo knjižnic in s tem pridobi novih virov za svojo izpopolnitev; da se zgradi univerzitetna knjižnica, ki bo zavarovala bogato knjižnico pred poginom, jo

obvarovala naši kulturi in njeno vsebino napravila dostopno vsakomur.

Zgraditev univerzitetne knjižnice bi bila lep dar študijski knjižnici ob njeni 160 letnici.

Za njim je tov. Raso Vodušek referiral o razvoju in smeri dela.

Misel o zgraditvi univerzitetne knjižnice je izšla iz kroga elektrotehnikov in zajela takoj večje število enakomislečih. Z veseljem smo se lotili dela. Pokazala se nam je tale slika: V začetku l. 1930 je tedanji rektor naše univerze dr. Metod Dolenc z velikim osebnim trudom dosegel v Belgradu, da je bila sklenjena zgraditev univerzitetne knjižnice v Ljubljani iz rednega državnega proračuna. G. rektor je dobil od finančnega ministra pooblastilo, da najame v ta namen pri državni hipotekarni banki posojilo 7 milijonov Din. Določeno je bilo, da se posojilo poravnava z letnimi državnimi prispevki iz rednega proračuna, raztegnjenimi na dobo desetih let. Prva postavka 700.000 Din je bila sprejeta v drž. proračuni 1930/31, druga l. 1931/32. Ker pa načrti za knjižnico niso povsem ustrezali svojemu namenu, se z zgradbo ni moglo pričeti takoj. Stvar se je zavlekla, posojilo ni bilo najeto in izplačan ni bil niti eden določeni zneskov.

V zimi 1930-31 je izdelal prof. Plečnik svoj mojstrski načrt, ki idealno zadošča vsem potrebam. Projekt je vložen od meseca junija 1931 pri ministrstvu za zgradbe v Beogradu. Stroški so bili preračunani v celoti na 14 milijonov Din, od tedaj pa se je gradnja nekoliko pocenila, tako da bi zadostovalo za dograditev stavbe v surovem stanju 8 milijonov dinarjev.

Ta načrt prof. Plečnika nam je konkretna podlaga za naše delo. Prehajam k njegovi realizaciji.

Znan nam je svoječasni zakonski načrt za odpravo fidejkomisov, ki določa pri oprostitvi fidejkomisov enkratni davek v iznosu nekaj procentov v kulturne namene tiste dežele, v kateri fidejkomis leži. Jasen pregled tega vprašanja danes ni mogoč. Ni nobenega pregleda današnje vrednosti in posestnega stanja z vsemi obremenitvami tega čeprav majhnega števila fidejkomisov, ki so se pri nas ohranili do danes. Do določitve in uza-konitve vsega tega je dolga in težka pot. In tudi če bi tak ugoden zakon že stopil v veljavo, je po značaju posestev jasno, da bi se

denar iz teh dajatev stekal zelo počasi. Zgraditev knjižnice bi se zelo zavlekla.

Na to torej svoje nujne akcije zaenkrat ne moremo opreti. Morda se bo našla v tem vprašanju pot in forma, da bi se osnoval — morda iz dela teh posestev — nekaj kulturni fond po zgledu drugih držav, ki bi bil s svojimi dohodki matica naših najvišjih kulturnih institucij. Druga pot bi bila, da se zgradi knjižnica s prispevki vsega slovenskega naroda. A tudi pri vsej dobri volji je v sedanjih razmerah nemogoče zbrati čeprav le del potrebnega denarja. Pač pa je zamišljena zbiralna akcija pozneje za izpopolnitev knjižnice.

Ostane nam le edina pot, da se obrnemo na našo najvišjo skupnost: na državo. Na njo, ki je za to tudi prva poklicana. Da le obnovi, kar nam je takorekoč že dala. Omogoči naj nam kot porok posojilo pri kakšnem državnem zavodu in to naj se pozneje v rednih letnih obrokih vrača delno iz državnega, delno pa morda tudi iz banovinskega proračuna.

V dosego tega namenja je potrebna odkrita volja in podpora vseh odločujočih faktorjev, ki imajo oblast in možnost izpolnitve naše želje. V pokroviteljstvo in za podporo naše akcije smo zaprosili in deloma še bomo poleg rektorja dr. Slaviča še oba slovenska ministra, g. bana, g. škofa in glavne zastopnike našega kulturnega in javnega življenja.

Predvsem pa je potrebno, da prepojimo vso duhovno skupnost naše mlade univerze z enim jasnim in močnim hotenjem, ki bo zajelo vse plasti našega naroda in slej ali prej doseglo svoj cilj. Težka a lepa je naša naloga.

Tudi tov. Vodušek je bil deležen odobravanja za svoj izčrpen referat.

Nato so zastopniki vseh strokovnih in kulturnih akademskih društev pozdravili akcijo in obljubili sodelovanje svojih društev.

Tov. Kos je prečital pravila, ki so bila soglasno odobrena.

Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni v predsedstvo akcije tov. Petre, Vodušek in Turnšek, v ostali odbor pa tov. Lampret, Krišper, Cenčič, Uršič, Zemliak, Novak, Črnigoj, Kraigher U. Nezmeškal, Gosak Cirila, v nadzorni odbor pa tov. Ravnikar, Ložar in Kraigher B.

Pri slučajnostih so bili vloženi trije predlogi, ki zadevajo glavne smeri dela novoustano-vljene akcije.

Okrog pol 5. je predsednik tov. Petre zaključil lepo uspelo zborovanje.

Borin:

Stanovanje iščem

Če bi se bil še dalje z njo pogajal, bi prav gotovo uganila kaj sem.

Gospa se je nečesa domislila in izginila je v sosedno sobo. Kmalu se je vrnila, za njo pa je šla sramežljiva devica.

»Gospod, to je pa moja hčerka.«

»Prav nič ne dvomim, gospa, kajti na las vam je podobna, to se pravi na las baš ne, ker vam se lasje že nekoliko srebré, dočim ima pa vaša hčerka lepo črne... Toda... ali spada vaša hčerka k sobni opremi?«

Ljubezniva hčerka me je pogledala tako sramežljivo, kakor pač more sramežljivo pogledati edino-le pristna ljubljancanka.

»Pravzaprav... to se pravi... namreč za razvedriló... če vam bo kdaj dolg čas. Moja hčerka namreč igra violino, pa tudi violó ima, že znate igrati, jo boste lahko spremljali.«

»Zelo žal mi je, da ne znam igrati ne violine in ne viole. Ves moj smisel za glasbo obstoji v tem, da včasih igram tarok, toda zdaj ga že dolgo nisem.«

Gospa se je zahehetala, hčerka pa zahihetala.

»Torej, gospa, ne popustite?«

»Ne morem.«

»Pa zbogom.«

»Zbogom.«

Spet nič, pa drugam, saj mesto je veliko.

In sem hodil in hodil od ulice do ulice, od hiše do hiše. Vztrajnost sicer ni moja čednost, toda kadar gre za stanovati ali ne stanovati, tedaj pa rad pljunem v roke. Prišel sem v stari del mesta, kjer so se hiše zagrizle druga v drugo, prav kako ljudje, ki v njih stanujejo. Trikrat sem padel po temnih stopnicah, trikrat sem potrkal na napačna vrata. Toda hraber mož ne odneha. Končno sem iztaknil, kje stanuje gospa Emilija Gerinšek, na oko čednostna meščanka, podkovana v zemljepisnih širinah, vsaj kolikor se tiče njenega globusa.

Prisladkala mi je vprašanje, ki se je tikalo mojih želja. Seveda sem takoj prilil kapljo cvička v to sladkobo s tem da sem jo prosil ščetke za obleko. Kajti moja kolena so me spominjala mladeniča, ki je odmril svetu. Ko sem zadostil svojemu estetskemu čutu, sem ji pojasnil namen svojega prihoda. Osladnost se je pomnožila za 25 odstotkov.

»O, gospod, izvolite... Toda v sobi imam še vse razmetano.«

»Nič ne dé, gospa.« sem jo potolažil, »tem boljše za sobo, če mi bo klub temu ugajala. Veste, gospa, jaz nimam rad pri ogledovanju

Važno:

VSE, KI PREJEMAJO LIST PROSIMO, DA NAM NEMUDOMA PORAVNAJO DOLŽNO NAROČNINO IN NAROČNINO ZA VSAJ EN MESEC NAPREJ, NE DELAJTE Z ODLAŠANJEM UPRAVI NEPOTREBNIH STROŠKOV IN ZAVEDAJTE SE SVOJE DOLŽNOSTI.

Nаша študenka

S tokom časa gre in sodobni življenjski pogoji začetavajo njen duševni profil.

Veda, spoznanje. Vsak človek je že po svoji naravi mislec in ne miruje, tudi resnično ne more mirovati, dokler ne prodre do prvega vzroka in do zadnjega smisla življenja. Želja po spoznanju stvari iz njihovih globokih vzrokov, vse tja do meja čutne možnosti in tja preko teh meja, ta želja oživi tudi v ženski duši in je ravno tako tudi v bistvu njenega razuma. Ves svet izkustva je vprašanje tudi ženski duši, čakajoči odgovora iz zrele miselnosti.

Veda je spoznanje. Eno samo je življenje in po načinu in meri spoznanja uravnamo svoje edino življenje.

Opazujoč s tega vidika naše študentke, vidimo bolj in manj popolne tipe. Vzorna je ona ženska miselnost, ki ji je študij sredstvo do čim globljega spoznanja vsestranskih življenjskih problemov, ona miselnost, ki je življenje samo, hoteč se ob vsaki priliki pravilno in koristno uveljaviti. Študira in zajema kakor iz studenca, a čim več zajame, tem živahnije je žuborenje, tem čvrstejši je tok. Če študira naprimer naravoslovje, išče dejanskih stikov z naravo, opazuje delo organizmov, neprestano presnavljanje in tvorjenje. Sama hoče praktično sodelovati, vse, motreč z globokega doživetja. Zato ljubi delo — tudi preprosto delo. Usposobiti se hoče za vsak življenjski položaj. Veda ji razkriva tajne, praktično življenje daje delu vzvišen pomen.

Tako streme vzorne medicinke, vzorne filozofke, juristke — vse pripravnice specialnih ved za tem, da to svojo vedo vključijo kot potreben člen strnjene toka celokupnega življenja.

Manj popoln tip vidimo v takih študentkah, ki pač samo študirajo. Mnogo in veliko mora biti, ali brez posebne plodovitve duha. Suha veda in množica znanja je njihov končni namen. Za praktično udejstvovanje jim ni toliko, ne posegajo rade v tok življenja. So pač seme in kal, toda brez rodovitne zemlje.

lepo opravljenih sob. Z njimi je prav tako kakor z živino. Kdor jo prodaja, jo dobro nakrmi in napoji, preden jo pelje na sejem. Ko jo proda, pa živinče hira, dokler mu sekira ne zapoje »miserere«.

»To je pa res; vidim, da so gospod razumen človek. Ampak, vejo, gospod, jaz imam toliko dela, da niti trenutka ne morem počiti.«

»Vidim,« sem ji skušal pritrditi, pri tem pa mi je zdrknilo oko na njeno zapadno poluto.

Soba je bila majhna, da malenkostna, tesna, ozka in nizka, da ne rečem nizkotna, mračna, skoraj bi rekel mračnjaška. Poznalo se ji je, da zadnjih petsto let ni bilo v nji pomembnega človeka. Vonjalo je po starih cunjah, po ohlajajočih se rjuhah in po gospodinjinem globusu. Dve postelji sta se kakor sramežljivi devici stiskali vsaka v svoj kot. Obe sta bili razkopani.

Začudeno sem pogledal gospo Emilijo Gerinšek, zasebnico, in podnajemnico.

»Gospa, prav gotovo ste se zmotili in mi pokazali napačno sobo. Saj sta vendar obe postelji zasedeni. Kvečjemu... če boste komu odpovedali, ali pa morda kdo od domačih tukaj le začasno stanuje.«

»O, motite se gospod, niti prvo niti drugo. Res je, da sta obe postelji zasedeni, toda jaz

Zopet drugi tip bi bila študentka, ki študira radi mode — kar se često čuje. Je pač moderno hoditi v višje šole, se uvrstiti med razumnike in biti sposoben za izobraženo družbo, najti družabne vezi in stike z izbrano družbo.

Nadaljni tip študentke je tako deklet, ki pač nekako mora študirati. Nima nikjer mož-

Beograjsko pismo:**Z velikega nedeljskega zbora beograjskih študentov**

Akademsko društveno življenje na beograjski univerzi je zadnje leto skoraj popolnoma izumrlo, če izvzamemo razna strokovna društva na posameznih fakultetah. Reprezentativna organizacija »Pobratimstvo«, ki je delovala celih 50 let za socialno, kulturno in nacionalno izobrazbo svojih članov, ne odgovarja več potrebam današnjega časa. Že od l. 1927 ni bilo več svobodnih volitev odbora. V odboru so delovali eni in isti ljudje celih pet let in razpolagali z društvenim premoženjem po mili volji. Res siromašni akademiki niso bili nikdar upoštevani pri podporah. Odločevale so osebne zadeve in nič čudnega, da se je proti tem ljudem osnovala močna opozicija. Koncem meseca maja so se sestale uprave strokovnih društev ter iz sebe izvolile začasni pripravljalni odbor za reorganizacijo »Pobratimstva«. Toda novi odbor ni mogel stopiti v akcijo, ker klika starih ni dala funkcij od sebe.

Zahteva po ustanovitvi nove reprezentativne organizacije je bila vse večja. Da bi se rešilo to pereče vprašanje, se je pred kratkim osnoval poseben odbor, ki je z dovoljenjem rektorata sklical za nedeljo, 12. novembra ob 9. dopoldne v veliko dvorano juridične fakultete akademike vseh fakultet na »opštu konferenciju«. Dnevni red je bil tale: 1. Diskusija o splošnem ekonomsko-kulturnem

položaju študentov. 2. Vprašanje ustanovitve reprezentativne organizacije na beograjski univerzi. 3. Volitev odbora za izdelavo pravil nove organizacije.

Prostrana dvorana juridične fakultete je bila polna do zadnjega kotička, ker je bilo zanimanje za skupščino izredno veliko. Računa se, da je bilo prisotnih 1000 do 1200 študentov. Potek skupščine je ves čas motilo kakšnih 50 študentov iz »Studentskog doma«, ki so se spravili skupaj v poseben kot.

Posamezni govorniki so v smislu dnevnega reda analizirali ekonomski položaj srbske akademske mladine. Od 8000 slušateljev beograjske univerze je dobro situiranih polovico, druga polovica se ali vzdržuje sama z različnimi službami in inštrukcijami ali pa živi od milosti in nemilosti »humanih« društev. Res zelo siromašnih študentov je okrog 3000. Nekateri so prav v obupnem položaju. Nimajo denarja niti za stanovanje, kaj šele za hrano, obleko in učne knjige. Na univerzi obstoji sicer fond za pomoč siromašnim študentom, toda ta ne vrši svoje naloge. Rešitev tega vprašanja naj bi se izvedla v tem pravcu: Novi fond za pomoč revnim akademikom naj bi s podporo univerze, ki je ena najbogatejših v Evropi, osnoval razne študentske zadruge za delo in varčevanje, po vzgledu že obstoječe mlekarske zadruge »Samopomoći«.

Eno je čisto gotovo, da ima tudi žena isto pravico do študija kakor mož. Iz izkustva vemo, koliko socialne utehne so že izkazali izobraženi ženski duhovi pomoči potrebnemu svetu.

Vprašanje je, kateri znanstveni problemi so ženski naravi najbližji in kako naj se študentka praktično zanima za vsakdanje življenje poleg študija, ne da bi pri tem njena ženska nrav trpela.

Erna.

imam še tretjo posteljo,« in zmagoslavno me je pobožala z očmi.

Pogledal sem proti stropu, če morda kje ne visi moja ljuba bodoča posteljica. Toda ni je bilo.

Gospa Emilija je uganila moje misli.

»Veste, gospod, to je pa tako: zvečer preden gremo spat, prenesemo posteljo iz podstrešja in jo lepo uredimo, zjutraj jo pa spet odnesemo.«

»Imenitno, gospa, to ste pa modro uredili. Vsa čast vam,« — globus se je od zadovoljstva hitreje vrtel. — »toda, čakajte, pravkar mi je prišla ideja. Kaj, gospa, ali ne bi prinesli iz vašega častivrednega podstrešja še ene postelje — seveda, če jo imate — in bi jo poveznili nad tema dvema posteljama, ki sta zdaj v sobi? Tako bi lahko imeli kar štiri stanovalce.«

»Seveda, gospod, seveda, tudi to bi šlo, tudi posteljo imam. Toda meni je predvsem na tem, da imajo moji stanovalci čist zrak in pa udobnost. To je glavna stvar pri stanovanju.«

»Da, da, gospa, to je glavno,« sem brez moči povzel njeno misel, »no, koliko bi pa hoteli za to zračno in udobno stanovanje?«

»Takole, gospod, stopetdeset dinarčkov, če se jim ne zdi preveč.«

»A, kaj bo preveč, saj onadva prav toliko plačujta, mar ne?«

»Seveda, gospod, seveda.«

»Vsekakor je stvar vredna premisleka. Mudi se mi. Morda se še kdaj oglašim pri Vas, to se pravi prihodnji teden. Pa zbogom.«

Spet sem se opotekal po stopnicah in mislil na zapadno poluto, ki je ne bo še tako kmalu konec.

Toda čas beži. Dalje, dalje, dalje. Ulice, Hišne številke. Nadstropja. Po stopnicah gor, po stopnicah dol. Gospod sem, gospod tja. Gospod doktor, gospod profesor. Gospod akademik. Zgolj gospod. Študent. Dijak. Šolar. Oni gospod. Vi gospod, Gospod, gospod, gospod.

Solnce se spravlja spet v mehke pernice s svežimi rjuhami, z mehkim podzglavjem. Bog ve, kje bom danes spal... Vse naslove sem pregledal, vsa stanovanja oblezel. Edino upanje je še naslov iz predmestja.

Pojdimo! Išćimo!

Hiša je hišica, soba je sobica, samo otročaji so otročaji. In koliko jih. S težavo sem se preril do matere.

»Slišal sem, da imate prsto sobo.«

»Da, imamo, tam na levo je. Oh, Nacek, pusti no gospoda, nikar ga ne vleci za sukno, Oprostite, gospod, taki so kot podrepne

ki je v nekaj letih podprla svoje člane z več kakor milijonsko vsoto. 2. Otvori se naj večje število menz, kjer bi imeli vsi potrebni študenti ceneno in higijensko hrano, revni pomožnosti brezplačno. 3. Ustanovijo naj se novi domovi za večje število akademikov, saj ima belgrajska univerza precej palač, zadužbin, ki bi se dale preurediti v študentske domove. 4. Ustanovi naj se velika delovna kolonija za zdrave in okrevališče za bolne študente na univerzitetnem posestvu na Majdanpeku. To posestvo naj bi se eksploatiralo v korist siromašnih študentov. Organiziranje take kolonije bi bilo v ponos belgrajski univerzi in bi se s tem najlepše izpolnili plemeniti nameni onih, ki so zapustili svoja premoženja univerzi.

Ako bi se izvedel gornji program, bi se akademska mladina materialno osamosvojila, ter bi bil moralni pritisk nanjo onemogočen. Razne miloščine »humanih« društev, ki spravljajo mladega človeka ob vsako voljo do samostojnosti, bi na ta način odpadle.

Za organizacijo centrale so govorniki zavzemali v glavnem dve smeri. Eni so zahtevali, naj se reorganizira »Pobratimstvo«, drugi pa hočejo novo društvo, ker nočejo imeti nobene zveze s starimi cilji. Zmagali so drugi, izglasovali resolucijo v smislu zahtev ter konstituirali odbor, ki ima nalogo izvesti ustanovitev organizacije.

Skupščina je potekala zelo burno in je prišlo celo do obračunavanja s pestmi.

Še o varšavski univerzi

Kakor nam poroča naš dopisnik iz Warszawe, so na posledicah pretepa na warszawski univerzi umrli še trije akademiki, tako, da je do sedaj bilanca 4 mrtvi in preko 30 teško ranjenih. Vlada ni razpustila univerze, ampak jo je le zanedolčen čas zaprla. Pričakuje se, da se bo redno življenje na univerzi vsak čas zopet začelo; redna predavanja so se začela že na tehnikih. O krivdi rektorja in profesorjev bo sklepal poseben odsek v državnem pravdništvu, ki bo odločal tudi o upokojitvah. Akademiki, ki jih je preko 8000, so vsi ostali v Warszawi.

muhe, nikogar ne puste na miru.«

»E, nič za to, da so le zdravi, saj drugega veselja tako nimajo.«

»No, zdravi so že, zdravi, samo križ je z njimi.«

»Poldek, pokaži no gospodu sobo!«

Majčkena, srčkana sobica. Okno dovolj veliko, da si lahko videl, kako se plazi beda po teh umazanih cestah. Strop ne prenizek, tako, da si lahko dihal. Samo stene so sive, kakor je sivo življenje tod okoli. Naj bo.

»Dobro, sobica mi je všeč. Koliko zahtevate?«

»Stopetindvajset, pa še prala vam bom.«

Kar zabolelo me je. Prala mi bo, kakor da bi ne imela sedem otrok, ki jim je največja slast in veselje vse pomazati.

»Zadovoljen sem, gospa, samo žal mi je, da vam ne morem dati are. Sele prihodnji teden dobim denar od inštrukcije.«

Hudo sem se zlagal, saj nimam instrukcije.

»O, saj ni treba, samo, da boste zares prišli, če ne bom sobo oddala drugemu.«

»Zares, gospa, prihodnji teden pridem.«

»Dobro, bom pa pripravila perilo do takrat...«

»Na tesnem ste tukaj. Ali imate še kakšno drugo sobo?«

Vsa zborovanja na univerzi prepovedana

Pričela se je jesenska sezona občnih zborov naših strokovnih društev. — Filozofsko društvo ga je imelo preteklo soboto. Bilo je zadnje strokovno društvo, ki je še imelo občni zbor na univerzitetnih tleh. Univerzitetni senat je namreč na svoji seji dne 27. oktobra t. l. sklenil, da ne sme imeti nobeno strokovno društvo več svojega občnega zbora na univerzi. Da je to za vsa strokovna društva, katerih delovanje je zvezano z univerzo, hud udarec, ni treba posebej poudarjati. Ne vemo, kakšni motivi so privedli univerzitetni senat do tega sklepa. Dejstvo pa je, ki se ga zavedamo vsi študenti, da je ta sklep

univerzitetnega senata zelo dalekosežen in skoraj usoden za vsa strokovna društva, posebno, če se poleg tega še uresničuje govorice, da bo univerzitetna uprava odpovedala lokale vsem strokovnim društvom. S tem bi vsa strokovna društva izgubila svoj raison d'être in bi bila prisiljena, raziti se, ker nobeno od njih ni gmotno tako močno, da bi si moglo vzdrževati lokal zunaj univerze.

Upamo, da do odpovedi lokalov strokovnim društvom ne pride. Če pa se to zgodi, se bo morala večina naših strokovnih društev raziti ali pa obstojati naprej samo še na papirju.

Nastopno predavanje

o temi: Moderna država in načelo delitve oblasti je imel v sredo 15. t. m. zvečer v zbornični dvorani univ. doc. dr. Gorazd Kušej. Predavanje je bilo izredno dobro obiskano. Mlademu znanstveniku, ki je bil pred par leti še naš kolega, želimo vsi kar največ uspeha na naši Almi matris.

TOVARIŠI, NAROČNINO ZA LIST LAHKO PLAČATE PRI VRATARJU UNIVERZE, TAM LAHKO DOBITE TUDI POLOŽNICE!

Občni zbor Društva medicincev.

Dne 10. novembra je bil občni zbor našega društva. Udeležba je bila zadovoljiva. Potekal je včasih precej živahno, posebno proti koncu, ko je moral predsednik določiti izvršilni odbor.

Poročila odbornikov so bila jako izčrpno podana, posebno poročilo tajnika I. tov. D. in predsednika, tov. B. Volilo se je vsakega odbornika posebej in ne cele liste. Na podlagi priporočila prejšnjega odbora je bil izvoljen za novega predsednika tov. Nezmeškal. Podpredsedniško mesto je zavzel tov. Oštojič Teodor. Za tajnika I. je bil izvoljen tov. Žvegelj France, za tajnika II. pa Vesenjaj Jelka. Blagajnik I. je ohranil svojo funkcijo in je bil ponovno izvoljen tov. Jamšek Pavel, blagajnik II. pa Marčič Edi. Precej burne so bile

volitve knjižničarja. Na priporočilo prejšnjega knjižničarja je bil izvoljen za knjižničarja I. tov. Ferjančič Joško, za knjižničarja II. pa Banič Stanko. Funkcijo gospodarja je prevzel tov. Matzelle Julij. Bili so izvoljeni še revizorji, to so: Benedik Stane, Kokalj Julij in Janež Janez, nakar je bil občni zbor zaključen, nekaj po 17. uri. Fr. Ž.

Notice

Diplomirala sta na juridični fakulteti Stadler Janko in Pavlin Lado. Iskreno čestitamo!

Občni zbor krščansko-socialističnega akademskega kluba »Borbe« bo v soboto, 18. novembra 1933 ob 8. zvečer. Za stare člane udeležba obvezna, novinci vabljeni. Odbor.

Redni občni zbor Društva slušateljev juridične fakultete bo danes, v soboto 18. novembra 1933 ob 2. uri popoldne v veliki dvorani hotela »Miklič«.

V Belgradu se ustanavlja slovensko akademsko društvo. Ustanovitev slovenskega akademskega kluba v Belgradu z imenom: Akademsko kulturno in podporno društvo »Prešern«, je v zadnji fazi. Pred tednom dni je delegacija pripravljalnega odbora obiskala ministra g. Puclja in ga naprosila, da bi pospešil odobrenje društvenih pravil, ki so že vložena. Obenem ga je naprosila, da bi bil prvi starešina novega društva. V nedeljo bo najbrže že ustanovni občni zbor novega društva. O stvari bomo še poročali.

VSE OPTIČNE PREDMETE dobite najboljše in najceneje pri optiku JOSIPU GOLDSTEINU, Ljubljana, Pod Trančo št. 1. Gg. akademiki imajo 10% popust.

Ure, zlatnino in srebrnino. IVAN PAKIŽ, Ljubljana, Pred škofijo 15.

DR. METOD DOLENC: KAZENSKI POSTOPNIK, vez. 170.—, broš. 150.— Din; dr. Albin Ogris: Trgovinska politika Din 60.—. Prodaja Habe, na juridični fakulteti.

GG. AKADEMIKOM DAJE POPUST pri popravilu koles le mehanična delavnica REMEC OSKAR, Dolenjska cesta 5.

Z malim denarjem se lahko elegantno oblečete pri tvrdki

A. ŽLENDER

Ljubljana, Mestni trg 22

KNJIŽNIČAR. AKADEMIK, ki ima veliko veselja in prakse s knjigami in knjižnico, prevzame urejevanje knjižnice ali sicer vsako delo v njej. Po želji tudi instruiira. Naslov v upravi ali dopise pod šifro »knjižničar«.

Prodajam učbenik »ZIVILPROCESSRECHT« E. Schrutka, v platno vezan, skoro nov po ugodni ceni. Naslov v upravi.